ΗΔΟΝΗ - ΟΔΥΝΗ

Τό δίδυμον τέρας τῶν αἰσθήσεων

Τοῦ Μητροπολίτου Καισαριανῆς, Βύρωνος καί Ὑμηττοῦ Δανιήλ

Ἡ ζωή τοῦ ἐκπεσμένου ἀπό τήν κοινωνία τοῦ Θεοῦ καί τήν μετοχή στήν θεία ζωή ἀνθρώπου εἶναι τραγική· ταλαιπωρία καί πάλη καθώς κινεῖται ἤ ἐξελίσσεται, θά ἐλέγομεν, ἀνάμεσα στίς δύο συμπληγάδες, τήν ἡδονήν καί τήν ὀδύνην. Καί οἱ δύο ἀποτελοῦν δυό δίδυμα θηρία πού κατασπαράσσουν ἀνηλεῶς τήν ζωή τοῦ ἀνθρώπου οὐ μόνον τήν παροῦσαν, ἀλλά ἀπειλοῦν σοβαρῶς καί τήν μέλλουσαν. Ὁ ἄνθρωπος ζεῖ καί ἀγωνίζεται ἐπιδιώκων νά ἀπολαύσει ἕως τρυγός τίς ἡδονές τῶν αἰσθήσεων χωρίς ποτέ νά κορεσθεῖ καί νά χορτάσει, νά αἰσθανθεῖ πεπληρωμένος πάσης χαρᾶς καί εὐφροσύνης. Κι ἀντιθέτως ἀγωνίζεται ν' ἀποφύγει κάθε πόνο, πᾶσαν λύπην, πάντα στεναγμόν σωματικόν, ψυχικόν, πνευματικόν. Ἀποκρούει πᾶσαν θλῖψιν καί στενοχωρίαν τοῦ βίου τούτου, πλήν ματαίως. Ἡ ζωή μας εἶναι ζυμωμένη μέ τά δάκρυα, τούς πόνους, τήν φθορά, τόν θάνατο, τήν ματαιότητα.

Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ μᾶς διδάσκει, ὅτι ὁ ἄνθρωπος δέν ἐπλάσθη ἀπό τόν Θεό γιά νά ζεῖ σ' αὐτή τήν ταλαιπωρία, γιά νά συνθλίβεται καί νά συμπιέζεται ἀπό τήν ἡδονή καί τήν ὀδύνη. Τόν ἐδημιούργησε ἀνώτερον ἀμφοτέρων, ἐλεύθερον ἡδονῶν καί ὀδυνῶν. Συγχρόνως ὁ ἄνθρωπος ἦτο καί εὐτυχισμένος, διότι εὐφροσύνη καί ἀγαλλίαμα τῆς καρδίας του ἦτο ὁ ἴδιος ὁ Θεός καί ἡ μετ' Αὐτοῦ κοινωνία καί ζωή. Ὁ διάβολος ὅμως ἐξηπάτησε καί ἀπεπλάνησε τόν ἄνθρωπον. Τοῦ ἐπρότεινε νά ἀπορρίψει καί νά ἀρνηθεῖ τόν Θεόν καί τήν μετ' Αὐτοῦ κοινωνία καί ζωή καί νά στραφεῖ πρός τόν κόσμον καί τήν ἀπόλαυσιν τῆς ζωῆς τῶν αἰσθήσεων. Τότε λοιπόν ὁ ἄνθρωπος συγκατετέθη εἰς τόν λογισμόν τοῦ διαβόλου, ἀπέρριψεν τόν Θεόν καί ἐστράφη πρός τόν κόσμον καί τήν ἀπόλαυσίν του πιστεύων ὅτι θά συνεχίσει νά εἶναι πεπληρωμένος εὐτυχίας καί ζωῆς. Ἠγνόει τί ἐσήμαινεν ἡ δελεαστική πρότασις τοῦ διαβόλου καί ποία παγίς ὑπεκρίπτετο εἰς αὐτήν. Ὁ διάβολος ἐπρότεινε καί ὑπέδειξε εἰς τόν ἄνθρωπον τήν ζωήν τῶν αἰσθήσεων καί τοῦ ἀπέκρυψε, ὅτι ἡ ἀποδοχή τῆς προτάσεώς του ἀπ' αὐτόν θά εἶχεν ὡς συνέπειαν καί τήν ζωήν τῶν ὀδυνῶν καί ὅτι θά ἐστερεῖτο τήν ὄντως χαράν καί ἀπόλαυσιν. Οὕτως ἐγεννήθησαν ἐν ἡμῖν, μέσα μας δηλαδή, οἱ δύο αὐτές θηριώδεις καί ἄγριες καταστάσεις τῆς ἡδονῆς καί τῆς ὀδύνης. Ἡ μία πολεμεῖ ἐναντίον τῆς ἄλλης ἕως ὅτου ὁ ἄνθρωπος ἐξουθενωθεῖ καί ὑποκύψει εἰς τόν νόμον τοῦ θανάτου. **Ὅσο περισσότερο ὁ ἄνθρωπος κυνηγεῖ τίς ἡδονές τόσο περισσότερον ὀδυνᾶται. Ὀδυνόμενος δέ ὀρέγεται τήν τρυφήν καί ἀπόλαυσιν τῶν ματαίων αἰσθήσεων.**

Εἷς καί μοναδικός ἄνθρωπος, ὁ θεάνθρωπος Κύριος Ἰησοῦς Χριστός ἐγεννήθη καί ἔζησεν ἐλεύθερος ἡδονῶν καί ὀδυνῶν. Καί τίς μέν ἡδονές καί ἀπολαύσεις τίς ἠρνήθη κατά τήν ἐπί τῆς γῆς ζωήν Του. Ἐπέτρεπε δέ εἰς τήν ἀνθρωπίνην φύσιν Του νά πάσχει τά ἀνθρώπινα κατά τόν πρύτανι τῆς θεολογίας Ἰωάννην τόν Δαμασκηνόν, νά πεινᾶ, νά διψεῖ, νά ἱδρώνει, νά κουράζεται, κυριαρχῶν καί ἐξουσιάζων ἀπολύτως καί τά λεγόμενα ἀδιάβλητα πάθη τῆς ἀνθρωπίνης σαρκός. Τίς δέ ὀδύνες, τίς κατεδέχθη μέ τήν θέλησί Του. Ἐπόνεσε καί ὑπέφερε ὄχι διότι ἐτέλει ὑπό τόν αὐτόν νόμον ὡς ἡμεῖς, ἀλλά ἐξ ἀγάπης καί οἰκονομικῶς, ἵνα διά τῶν ἰδικῶν Του πόνων θεραπεύσει τούς ἰδικούς μας πόνους τούς ὁποίους ἐγέννησεν ἡ ἐπιθυμία τῶν ματαίων ἡδονῶν τῶν αἰσθήσεων. *«Τῷ μώλωπι αὐτοῦ ἡμεῖς οἱ πάντες ἰάθημεν»* (Ἡσαΐου Νγ' 5). Ὁ μεγαλοφωνότατος τῶν Προφητῶν Ἡσαΐας προορῶν τόν πάσχοντα Υἱόν τοῦ Θεοῦ ἐξήγησε, ὅτι οἱ ἄνθρωποι θά νομίζουν, ὅτι θά ὑποφέρει καί θά τιμωρεῖται ἀπό τόν Θεόν, ἡ ἀλήθεια ὅμως θά εἶναι διαφορετική *«αὐτός βαστάζει ἐπάνω του τίς ἁμαρτίες μας καί πρός χάριν μας ὀδυνᾶται, πονεῖ καί ὑποφέρει, αὐτός ὅμως ἐταλαιπωρήθη γιά τίς ἁμαρτίες μας καί γιά τίς ἀνομίες μας ἐκτυπήθη»* (Ἡσαΐου Νγ' 4).

Οὕτως ὁ Κύριος μᾶς ἠλευθέρωσε ἐκ τῶν διδύμων τούτων θηρίων τῆς ἡδονῆς καί τῆς ὀδύνης. Ἔκτοτε εἰς τήν ἁγίαν Ἐκκλησίαν μας ἀγωνιζόμεθα νά ἀναδειχθοῦμε ἀνώτεροι καί ἰσχυρότεροι τῶν δύο τούτων καταστάσεων. Καί τίς μέν ἡδονές ἀρνούμεθα μέ τήν θέλησίν μας ἀσκούμενοι διά νηστείας, ἐγκρατείας, σωφροσύνης, προσευχῆς, λιτότητος βίου ἐναντίον πάσης πλεονεξίας καί φιληδονίας. Τίς δέ ὀδύνες καί πάντα πόνον ὑπομένομεν ἀγογγύστως καί ἀδιαμαρτυρήτως. Ἄν ὁ Κύριος *«ἄφωνος»* δέν ἤνοιξε τό στόμα Του, νά διαμαρτυρηθεῖ πρός τό Θεόν, παρά τό ὅτι ἔπασχε ἀδίκως καί ἀναιτίως, πόσον μᾶλλον ἐμεῖς δέν νομιμοποιούμεθα νά διαμαρτυρώμεθα διότι πονοῦμεν καί ὑποφέρομεν.

Ἀσκούμενοι εἰς τήν ὑπομονήν ἐνώπιον τῶν παντοίων θλίψεων θά πρέπει νά γνωρίζομεν δύο ἀκόμη ἀλήθειες τῆς θεολογίας τῆς Ἐκκλησίας μας:

Ἡ πρώτη εἶναι, ὅτι ἡ ὑπομονή καί ἡ ἀντοχή εἰς τάς θλίψεις δέ συνιστᾶ μοιρολατρίαν, οὔτε ὑποτίμησι τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς καί ἀξίας. Γι' αὐτό ἀκριβῶς τόν λόγον καί πρός ἀνακούφισίν μας ὁ Θεός πρῶτον μᾶς ἔδωσε τήν χάριν Του ἀλλά καί τήν ἐπιστήμην τῆς ἰατρικῆς καί κάθε ἄλλη ἀγαθή γνῶσι γιά νά ἀντιμετωπίσωμεν τίς ὀδύνες τῆς παρούσης ζωῆς. Ὡστόσον μᾶς ὑπέδειξε τόν τρόπο τῆς ὁριστικῆς ὑπερβάσεως καί ἀπελευθερώσεώς μας ἀπό τό δίδυμο ἡδονῆς καί ὀδύνης διά τῆς ἑνώσεώς μας μετά τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Μόνο μετ' Αὐτοῦ δυνάμεθα νά ἀγωνισθῶμεν διά νά ἀναδειχθοῦμε ἀνώτεροι καί ἐλεύθεροι ἡδονῶν καί ὀδυνῶν.

Ἡ δεύτερη ἀλήθεια εἶναι ὅτι, οἱ ἀλγηδόνες τῶν ἁγίων δέν ἀφήνουν τόν Θεόν ἀσυγκίνητον, ἄν μποροῦμε νά ἀναφερθοῦμε μ' αὐτό τόν τρόπο στόν ἀπαθῆ καί ἀπροσδεῆ Θεό καί Πατέρα μας. Οἱ πόνοι καί οἱ ταλαιπωρίες τῶν δικαίων λειτουργοῦν ἐξιλεωτικῶς ὑπέρ αὐτῶν. Ἡ Γραφή λέγει ὅτι οἱ θλίψεις τῶν δικαίων εἶναι πολλές, ἀλλά εἶναι ἐξ ἴσου μεγάλο καί τό ἔλεος, ἡ φιλανθρωπία καί ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἡ ὁποία θά κυκλώσει τόν ἄνθρωπο γιά νά τόν ἐνισχύσει κατά τήν ὥρα τοῦ πειρασμοῦ.

Εἶναι γεγονός, ὅτι ἡ κοινωνία καί ὁ κόσμος μας κινεῖται πρός ἐντελῶς διαφορετική κατεύθυνσι. Αὐτό ὀφείλεται εἰς τό ὅτι δέν ἔχει κατανοήσει καί δέν ἔχει ἑρμηνεύσει σωστά τίς δύο αὐτές καταστάσεις τῆς ζωῆς μας. Τό ἀποτέλεσμα εἶναι ὁ ἄνθρωπος ἀκόρεστος νά ἀναζητεῖ ἡδονικές συγκινήσεις ἀνώτερες καί ἰσχυρότερες, διαρκέστερες καί μονιμώτερες, ὅσων ἤδη ἔλαβε πείραν. Νά ἀγκομαχεῖ, νά ἄγχεται, νά ταλαιπωρεῖται ἐπειδή δέν μπορεῖ νά ἀπολαύσει τά πάντα καί νά ἱκανοποιήσει τίς ἐπιθυμίες του ἐκ τῶν ὁποίων ἐξαρτᾶ τήν εὐτυχία του. Καί συγχρόνως νά τρομάζει καί νά πανικοβάλλεται πρό τῶν ὀδυνῶν. Οἱ ὀδύνες ἀπειλοῦν τήν ἀπόλαυσι τῶν ἡδονῶν κι αὐτό εἶναι δυσάρεστο γιά τόν ἄνθρωπο κι ὑποφέρει καί πληρώνει ὑπέρογκα ποσά προκειμένου νά προσθέσει καί μία ἡμέρα εἰς τήν ζωήν του καί πῆχυν ἕνα εἰς τό ὕψος καί μία στιγμή εἰς τήν ἡλικία του.

Ἀντιθέτως εἰς τήν Ἐκκλησίαν ἀγωνιζόμεθα νά ἀρνηθοῦμε τήν ἡδονή τῶν αἰσθήσεων καί νά περιστείλωμεν τίς ἡδονικές καί μάταιες ἀπολαύσεις τῶν ἡδονῶν ὑπομένοντες πᾶσαν θλίψιν καί στενοχωρίαν τοῦ ἀθλίου τούτου βίου μας *«ἕως οὗ ἡμέρα διαυγάσῃ καί φωσφόρος ἀνατείλῃ ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν»* (Β΄ Πέτρου α΄ 19).

ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ: ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ Α.Β.Ε.Ε., ΤΗΛ: 210 92 14 820, www. eptalofos.com.gr

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ
ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ, ΒΥΡΩΝΟΣ ΚΑΙ ΥΜΗΤΤΟΥ

ΗΔΟΝΗ - ΟΔΥΝΗ

Τό δίδυμον τέρας τῶν αἰσθήσεων